

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari

2-maxsus
son (6-jild)

2026

SCIENCEPROBLEMS.UZ

**IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING
DOLZARB MUAMMOLARI**

№ S/2 (6) – 2025

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

TOSHKENT-2026

BOSH MUHARRIR:

Isanova Feruza Tulqinovna

TAHRIR HAY'ATI:

07.00.00- TARIX FANLARI:

Yuldashev Anvar Ergashevich – tarix fanlari doktori, siyosiy fanlar nomzodi, professor;

Mavlanov Uktam Maxmasabirovich – tarix fanlari doktori, professor;

Xazratkulov Abror – tarix fanlari doktori, dotsent;

Tursunov Ravshan Normuratovich – tarix fanlari doktori;

Xolikulov Axmadjon Boymahmatovich – tarix fanlari doktori;

Gabrielyan Sofya Ivanovna – tarix fanlari doktori, dotsent;

Saidov Sarvar Atabullo o'g'li – katta ilmiy xodim, Imom Termiziy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi, ilmiy tadqiqotlar bo'limi.

08.00.00- IQTISODIYOT FANLARI:

Karlibayeva Raya Xojabayevna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Nasirxodjayeva Dilafruz Sabitxanovna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Ostonokulov Azamat Abdukarimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Arabov Nurali Uralovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent;

Azizov Sherzod O'ktamovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent;

Xojayev Azizxon Saidaloxonovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent

Xolov Aktam Xatamovich – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent;

Shadiyeva Dildora Xamidovna – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent v.b.;

Shakarov Qulmat Ashirovich – iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.;

Jabborova Charos Aminovna - iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).

09.00.00- FALSAFA FANLARI:

Hakimov Nazar Hakimovich – falsafa fanlari doktori, professor;

Yaxshilikov Jo'raboy – falsafa fanlari doktori, professor;

G'aybullayev Otabek Muhammadiyevich – falsafa fanlari doktori, professor;

Saidova Kamola Uskanbayevna – falsafa fanlari doktori;

Hoshimxonov Mo'min – falsafa fanlari doktori, dotsent;

O'roqova Oysuluv Jamoliddinovna – falsafa fanlari doktori, dotsent;

Nosirxodjayeva Gulnora Abdukaxxarovna – falsafa fanlari nomzodi, dotsent;

Turdiyev Bexruz Sobirovich – falsafa fanlari doktori (DSc), Professor.

10.00.00- FILOLOGIYA FANLARI:

Axmedov Oybek Saporbayevich – filologiya fanlari doktori, professor;

Ko'chimov Shuxrat Norqizilovich – filologiya fanlari doktori, dotsent;

Hasanov Shavkat Ahadovich – filologiya fanlari doktori, professor;

Baxronova Dilrabo Keldiyorovna – filologiya fanlari doktori, professor;

Mirsanov G'aybullo Qulmurodovich – filologiya fanlari doktori, professor;

Salaxutdinova Musharraf Isamutdinovna – filologiya fanlari nomzodi, dotsent;

Kuchkarov Raxman Urmanovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent v/b;

Yunusov Mansur Abdullayevich – filologiya fanlari nomzodi;

Saidov Ulugbek Aripovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent;

Qodirova Muqaddas Tog'ayevna - filologiya fanlari nomzodi, dotsent.

12.00.00- YURIDIK FANLAR:

Axmedshayeva Mavlyuda Axatovna – yuridik fanlar doktori, professor;

Muxitdinova Firyuza Abdurashidovna – yuridik fanlar doktori, professor;

Esanova Zamira Normurotovna – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan yurist;

Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich – yuridik fanlar doktori, professor v.b.,;

Zulfiqorov Sherzod Xurramovich – yuridik fanlar doktori, professor;

Xayitov Xushvaqt Saparbayevich – yuridik fanlar doktori, professor;

Asadov Shavkat G'aybullayevich – yuridik fanlar doktori, dotsent;

Ergashev Ikrom Abdurasulovich – yuridik fanlari doktori, professor;

Utemuratov Maxmut Ajimuratovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Saydullayev Shaxzod Alixanovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Hakimov Komil Baxtiyarovich – yuridik fanlar doktori, dotsent;

Yusupov Sardorbek Baxodirovich – yuridik fanlar doktori, professor;

Amirov Zafar Aktamovich – yuridik fanlar doktori (PhD);

Jo'rayev Sherzod Yuldashevich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent;

Babadjanov Atabek Davronbekovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Normatov Bekzod Akrom o'g'li — yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori;

Rahmatov Elyor Jumaboyevich — yuridik fanlar nomzodi;

13.00.00- PEDAGOGIKA FANLARI:

Xashimova Dildarxon Urinboyevna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Ibragimova Gulnora Xavazmatovna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Zakirova Feruza Maxmudovna – pedagogika fanlari doktori;

Kayumova Nasiba Ashurovna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Taylanova Shoxida Zayniyevna – pedagogika fanlari

doktori, dotsent;

Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent;

Ibraximov Sanjar Urunbayevich – pedagogika fanlari doktori;

Javliyeva Shaxnoza Baxodirovna – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD);

Bobomurotova Latofat Elmurodovna — pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).

19.00.00- PSIXOLOGIYA FANLARI:

Karimova Vasila Mamanosirovna – psixologiya fanlari doktori, professor, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Hayitov Oybek Eshboyevich – Jismoniy tarbiya va sport bo'yicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti, psixologiya fanlari doktori, professor

Umarova Navbahor Shokirovna– psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti, Amaliy psixologiyasi kafedrasini mudiri;

Atabayeva Nargis Batirovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent;

Shamshetova Anjim Karamaddinovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent;

Qodirov Obid Safarovich – psixologiya fanlari doktori (PhD).

22.00.00- SOTSIOLOGIYA FANLARI:

Latipova Nodira Muxtarjanovna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri;

Seitov Azamat Po'latovich – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti;

Sodiqova Shohida Marxaboyevna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston xalqaro islom akademiyasi.

23.00.00- SIYOSIY FANLAR

Nazarov Nasriddin Ataqulovich –siyosiy fanlar doktori, falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent arxitektura qurilish instituti;

Bo'tayev Usmonjon Xayrullayevich –siyosiy fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri.

OAK Ro'yxati

Mazkur jurnal Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2022-yil 30-noyabrdagi 327/5-son qarori bilan tarix, iqtisodiyot, falsafa, filologiya, yuridik va pedagogika fanlari bo'yicha ilmiy darajalar yuzasidan dissertatsiyalar asosiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).

07.00.00 – TARIX FANLARI

Saparbaev Bunyod Khurrambek ogli

KHIVA (KHOREZM) STATE AS AN ACTIVE AGENT:

DIPLOMACY, ECONOMY, AND RUSSIAN INTERACTION, 1806–1825 10-22

Rahmatilloev Nusratillo

BUXORO AMIRLIGI VA QO‘QON XONLIGI O‘RTASIDAGI SIYOSIY

JARAYONLARNING QO‘QON XONLIGI TARIXSHUNOSLIGIDA YORITILISHI..... 23-27

Sattarov Akram Madaminovich

TURKISTON GENERAL-GUBERNATORLIGI AHOLISINING IJTIMOIIY HAYOTI..... 28-33

Джаббаров Юлдуз Джуманиязовна

ВОПРОСЫ ПОВЫШЕНИЯ УРОВНЯ ЮРИДИЧЕСКИХ ЗНАНИЙ СТУДЕНТОВ

В ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ УЗБЕКИСТАНА 34-38

Boyto‘rayev Sirojiddin Usmon o‘g‘li

SURXONDARYO VILOYATI MUZEYLARI VA TURIZM SALOHIIYATINING

SHAKLLANISHIDA: TERMIZ O‘LKASHUNOSLIK MUZEYINING O‘RNI 39-43

Qobulova Gulzoda Maxsud qizi

O‘RTA ASR MANBALARINI RAQAMLASHTIRISHNING ILMIY ZARURATI

VA KONSEPTUAL ASOSLARI..... 44-49

Qudratillayev Parviz

KONFUTSIYLIK TA‘LIMOTIDA IJTIMOIIY HIMOYA MASALALARI 50-53

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

Юлдашева Надира Викторовна

НОВЫЕ ИНСТРУМЕНТЫ ПРЕВЕНТИВНОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ ГОСУДАРСТВЕННЫХ

ЗАКУПОК В УЗБЕКИСТАНА: ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫЕ И ПРАВОВЫЕ НОВАЦИИ 54-63

09.00.00 – FALSAFA FANLARI

Saifnazarov Ismail Saifnazarovich

MAHALLA – O‘ZBEK JAMIYATINING TARIXIIY MEROSI,

MAMLUKAT TINCHLIGI VA RAVNAQINING ASOSIIY POYDEVORI 64-69

G‘ulomov Abdullo

MAHMUD LOMISHIYNING “TAMHID” ASARIDA IMOMAT BORASIDAGI

QARASHLAR TAHLILI..... 70-76

Axmedov Xamdam Alikulovich

XALQARO EKOLOGIK ADOLATNI TA‘MINLASHDA TRANSCHEGARAVIIY MAS‘ULIYAT,

“UMUMIIY VA DIFFERENSIIALLASHGAN JAVOBGARLIK” MUAMMOLARI 77-81

Raxmonov Shohzod Husan o‘g‘li

YOSHLAR AXLOQIIY TAFAKKURI VA MADANIYATINI YUKSALTIRISHDA

NURONIIYLAR TAJRIBASIDAN FOYDALANISHNING AHAMIIYATI..... 82-85

<i>Oripov Shuxratjon Orip o'g'li</i> RAHBAR KADRLAR MA'NAVIY QIYOFASINING IJTIMOIIY-FALSAFIY MODELI.....	86-93
<i>Jomuradov Ikrom Ilxom o'g'li</i> IMMANUEL KANT FALSAFASIDA NOUMENAL ERKINLIK VA FENOMENAL DETERMINIZMNING ANTINOMIK TABIATI: TRANSCENDENTAL KONTEKSTDA TAHLIL	94-98
<i>Safarov Akbar Isoqulovich, Ziyotova Adolat Ergashovna</i> EKOLOGIK MADANIYAT YUKSAKLIGI, HUQUQIY ONG VA TABIAT-JAMIYAT INSONNING UZVIY BOG'LIQLIGI	99-103

10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI

<i>Musayev Akmalbek Ibragimdjaniyovich</i> INGLIZ VA O'ZBEK DIPLOMATIK DISKURSIDA EVFEMIZATSIYA VA YUMSHATISH STRATEGIYALARINING LINGVOPRAGMATIK TAHLILI	104-110
<i>Bazarov Zokir Mehrikulovich</i> A.QODIRIYNING "O'TKAN KUNLAR" ROMANI TARJIMALARIDA LINGVOKULTUROLOGIK KOMPETENSIYA KOMPONENTLARINING IFODALANISHI	111-114
<i>Kuchiyev Malik Abdumannonovich</i> ILOVA QURILMA TARKIBIDAGI FRAZELOGIK BIRLIKLARNING STILISTIK FUNKSIYALARI	115-120
<i>Абдуллаева Парвина Толибжоновна</i> ТЕМПОРАЛЬНЫЙ ОБРАЗ В ИСПАНСКОЙ И УЗБЕКСКОЙ ПАРЕМИОЛОГИИ.....	121-123
<i>Ismoilova Fotima</i> ISAJON SULTONNING "BILGA XOQON" ROMANIDA TO'QIMA OBRAZLARINING BADIY VAZIFASI	124-129
<i>Eshqulov Sunnat</i> PESHLAVHALARNING TIL XUSUSIYATLARI VA IMLO MUAMMOLARI XUSUSIDA.....	130-134

12.00.00 – YURIDIK FANLAR

<i>Yo'ldoshev Azizjon Ergash o'g'li</i> OMMAVIY ISHTIROK DARAJALARINI ANIQLASHNING AYRIM HUQUQIY MASALALARI	135-139
<i>Sagindikov Maxset Djubaktanovich</i> CONSTITUTIONAL AND LEGAL ESSENCE OF COOPERATION BETWEEN COUNCILS OF PEOPLE'S DEPUTIES AND CIVIL SOCIETY INSTITUTIONS	140-147
<i>Rajabov Umrbek Ravshanbekovich</i> OILA-TURMUSH MUNOSABATLARI DOIRASIDAGI JINOYATLARNI BARTARAF ETISHDA PROFILAKTIKA INSPEKTORLARI FAOLIYATINING KRIMINOLOGIK MEKANIZMLARI	148-152
<i>Bekov Ixtiyor Rustamovich</i> KONSTITUTSIYAVIY ODIL SUDLOVNI ILM VA TA'LIM BILAN UYG'UN RIVOJLANTIRISH MASALALARI	153-157
<i>Хайдарова Хилола Анваровна</i> МЕЖДУНАРОДНЫЕ ИНИЦИАТИВЫ РЕСПУБЛИКА УЗБЕКИСТАН И ИХ ЗНАЧЕНИЕ ДЛЯ ГЛОБАЛЬНОГО ДИАЛОГА	158-164

<i>Ahmedov Islom Baxtiyor o'g'li</i> ICHKI ISHLAR ORGANLARIDA RAQOBATBARDOSH PROFESSIONAL VA ZAMONAVIY KADRLARNI TAYYORLASH: MAQSAD VA VAZIFALAR	165-168
<i>Fayzulloev Shohijaxon Jobirovich</i> JAHON SAVDO TASHKILOTIGA A'ZOLIK BOSQICHIDA SHAFFOFLIKNI TA'MINLASH MASALALARI	169-176
<i>Turgunboeva Mamura</i> SOME ISSUES OF COPYRIGHT PROTECTION ON THE INSTAGRAM SOCIAL NETWORK	177-181
<i>Mamataliyeva Shahnoza Xushmamat qizi</i> JINOYAT PROTSESSIDA XAVFSIZLIK CHORALARI QO'LLASH JARAYONIDA ISBOT QILISHNING O'ZIGA XOS JIHATLARI	182-192
<i>Shokirova-Inomjonova Mashhuraxon G'ayratjon qizi</i> IJTIMOIY SOHA TUSHUNCHASINING NAZARIY-HUQUQIY TAHLILI	193-196
<i>Turayeva Dildora Iskandarovna</i> ICHKI ISHLAR ORGANLARINING JAMOAT XAVFSIZLIGIGA OID FAOLIYATINI AXBOROTLAR BILAN TA'MINLASHNING TURLARI, SHAKLLARI VA BUGUNGI KUNDAGI HOLATI	197-206
<i>Абдужаппоров Шахбоз Музаффар ўғли</i> ПРАВОВЫЕ И ОРГАНИЗАЦИОННЫЕ ПРОБЛЕМЫ РАССЛЕДОВАНИЯ КИБЕРПРЕСТУПЛЕНИЙ	207-215
<i>To'rabayeva Ziyoda Yakubovna</i> O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA VOYAGA YETMAGANLARNI JINOIY JAVOBGARLIK VA JAZODAN OZOD QILISHGA DOIR QONUNCHILIKNI TAKOMILLASHTIRISH	216-227
<i>Abdusamiyeva Dilrabo Abduvaxob kizi</i> THE ROLE OF THE PENITENTIARY SYSTEM IN THE RESOCIALIZATION OF PERSONS RELEASED FROM PENAL INSTITUTIONS	228-233
<i>Bekmirzayeva Umida</i> DAVLAT ISHTIROKIDAGI AKSIYADORLIK JAMIYATLARI KUZATUV KENGASHLARIDA SUN'IY INTELLEKTNI A'ZO-MASLAHATCHI SIFATIDA JORIY ETISHNING HUQUQIY ASOSLARI VA ISTIQBOLLARI	234-237
<i>Суннатиллаева Сарвиноз</i> НАДЛЕЖАЩАЯ ПРАВОВАЯ ПРОЦЕДУРА В ПРОИЗВОДСТВАХ ПО ДЕЛАМ О КОНКУРЕНЦИИ В ЕВРОПЕЙСКОМ СОЮЗЕ И УЗБЕКИСТАНЕ	238-244
<i>Mardonova Gulsanam Bahodir qizi</i> GIYOHVANDLIK VOSITALARINING VIRTUAL OLAMDA SOTILISHI, NARX SHAKLLANISHI, HUQUQIY BAHOLASH VA EKSPERTIZA MUAMMOLARI	245-252
<i>Isoqov Habibilla Jakparaliyevich</i> PUL YUVISHGA QARSHI KURASHISH SOHASIDAGI XALQARO VA MINTAQAVIY TASHKIOTLAR, ULARNING FUNKSIYA VA VAZIFALARI.....	253-261
<i>Хван Леонид Борисович, Гулимова Зилола Шухратовна</i> ЦИФРОВИЗАЦИЯ АДМИНИСТРАТИВНОГО СУДОПРОИЗВОДСТВА В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН: ЭТАПЫ ФОРМИРОВАНИЯ И НАПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЯ	262-268
<i>Kdirbaeva Altinay Maksetbaevna</i> O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI ICHKI ISHLAR ORGANLARIDA XOTIN-QIZ XODIMLAR FAOLIYATIDA XIZMAT INTIZOMI: MUAMMOLAR VA YECHIMLAR	269-275

<i>Zinelbaev Baxitjan Qublan o'g'li</i> YO'L HARAKATI XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDA MA'MURIY-HUQUQIY MEKANIZMLARNI RIVOJLANTIRISHNING DOLZARB MASALALARI (O'ZBEKISTON TAJRIBASI)	276-281
<i>Xo'jayeva Malohatxon Fozilxo'ja qizi</i> MA'MURIY Hujjatni tushunish va qo'llashning o'ziga xos xususiyatlari	282-286
<i>Toshkanov Nurbek Bahriddinovich</i> OLIY TA'LIM MUASSASALARI – TADBIRKORLIK SUBYEKTI SIFATIDA	287-295
13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI	
<i>Rustamov Ilkhom Tursunovich</i> DIDACTIC POTENTIAL OF THE LINGUOPRAGMATIC APPROACH IN TEACHING SMALL-GENRE TEXTS	296-300
<i>Kaypnazarov Sraijatdin Gayratdinovich</i> «ELEKTR BO'LIMI» BO'YICHA RAQAMLI TA'LIM MUHITINI YARATISH: QORAQALPOG'ISTON MAKTABLARI MISOLIDA.....	301-307
<i>Bozorov Zokir, Axtamaliyev Shamshod, Karimov Dilshod, To'rayeva Lobar</i> VEKTORLAR ALGEBRASINING ELEMENTAR MASALALAR YECHISHGA TATBIQI	308-315
<i>Abduraxmonova Tuxtapashsha Rustamovna</i> IONLI POLIMERLANISH REAKSIYASINI O'QITISHDA 3D VA VIRTUAL TEKNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH	316-322
<i>Yaxshilikova Nargiza</i> BLENDED LEARNING STRATEGY IN TEACHING ENGLISH	323-327

Received: 30 January 2026
Accepted: 15 February 2026
Published: 28 February 2026

Article / Original Paper

ARTIFICIAL INTELLIGENCE AS AN ADVISORY MEMBER OF SUPERVISORY BOARDS IN STATE-OWNED ENTERPRISES: A LEGAL ANALYSIS

Bekmirzayeva Umida

Lecturer, Department of Entrepreneurship and Corporate Law
Tashkent State University of Law

Abstract. The article analyzes the legal aspects of introducing artificial intelligence (AI) as an advisory member of supervisory boards in state-owned enterprises of Uzbekistan. The study examines the existing regulatory framework, fiduciary duties of supervisory board members, as well as the risks and opportunities related to the use of AI systems. A comparative legal analysis of international practices in the European Union, the United States, Singapore, the UAE, and Hong Kong is conducted, followed by recommendations for improving national corporate governance regulation.

Keywords: artificial intelligence, state-owned enterprises, supervisory board, advisory member, fiduciary duties, corporate governance.

DAVLAT ISHTIROKIDAGI AKSIYADORLIK JAMIYATLARI KUZATUV KENGASHLARIDA SUN'IIY INTELLEKTNI A'ZO-MASLAHATCHI SIFATIDA JORIY ETISHNING HUQUQIY ASOSLARI VA ISTIQBOLLARI

Bekmirzayeva Umida

Toshkent davlat yuridik universiteti
Tadbirkorlik va korporativ huquq sho'basini o'qituvchisi
E-mail: u.bekmirzayeva@tsul.uz
<http://www.orcid.org/0009-0003-7114-7288>

Annotatsiya. Mazkur maqolada O'zbekiston Respublikasida davlat ishtirokidagi aksiyadorlik jamiyatlari kuzatuv kengashlari faoliyatiga sun'iy intellekt (SI) texnologiyalarini a'zo-maslahatchi sifatida joriy etish masalalari kompleks huquqiy tahlil qilinadi. Tadqiqotda O'zbekiston Respublikasining "Aksiyadorlik jamiyatlari va aksiyadorlarning huquqlarini himoya qilish to'g'risida"gi Qonuni, Prezident farmon va qarorlari, shuningdek Vazirlar Mahkamasining qarorlari asosida kuzatuv kengashi vakolatlari, fidutsiar majburiyatlar va SI qo'llanilishi bilan bog'liq xatarlar o'rganiladi. Shuningdek, AQSH, Yevropa Ittifoqi, Singapur, BAA va Xitoy (Gonkong) tajribasi bilan qiyosiy tahlil o'tkazilib, milliy qonunchilikni takomillashtirish bo'yicha amaliy takliflar ishlab chiqiladi.

Kalit so'zlar: sun'iy intellekt, aksiyadorlik jamiyati, davlat ishtiroki, kuzatuv kengashi, fidutsiar majburiyatlar, korporativ boshqaruv.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V6SI2Y2026N36>

Kirish. Hozirgi kunda sun'iy intellekt texnologiyalarini (keyingi o'rinlarda — SI) joriy etish nafaqat davlat ishtirokidagi korxonalarda, balki barcha xo'jalik yurituvchi subyektlarda korxona boshqaruvi samaradorligini oshirish, resurslardan oqilona va samarali foydalanish, qaror qabul qilish jarayonlarini optimallashtirish hamda raqamli transformatsiyani jadallashtirish nuqtai nazaridan dolzarb va ustuvor vazifa hisoblanadi. SI texnologiyalari boshqaruv qarorlarini ma'lumotlarga asoslangan holda qabul qilish imkonini berib, strategik

rejalashtirish, xatarlarni baholash va nazorat mexanizmlarini takomillashtirishda muhim instrument sifatida namoyon bo'lmoqda. Mazkur maqolada O'zbekiston Respublikasida davlat ishtirokidagi korxonalarning kuzatuv kengashlarida sun'iy intellektni a'zo-maslahatchi sifatida joriy etish imkoniyatlari, uning huquqiy istiqbollari hamda mazkur jarayon bilan bog'liq xatarlar tahlil qilinadi. Shuningdek, Yevropa Ittifoqi (xususan, Niderlandiya), Singapur, Birlashgan Arab Amirliklari, Xitoy (Gonkong maxsus ma'muriy rayoni) va Amerika Qo'shma Shtatlari kabi rivojlangan davlatlarning ilg'or tajribasi asosida qiyosiy-huquqiy tahlil o'tkaziladi. Ushbu tahlil natijalariga ko'ra, amaldagi qonunosti normativ-huquqiy hujjatlarni takomillashtirish bo'yicha aniq huquqiy tavsiyalar ishlab chiqish ko'zda tutiladi.

Metod va metodologiya. Mazkur tadqiqotda davlat ishtirokidagi korxonalarning kuzatuv kengashlari faoliyatida sun'iy intellektni a'zo-maslahatchi sifatida joriy etish masalalarini huquqiy jihatdan o'rganish maqsadida bir qator umum-ilmiy va maxsus huquqiy tadqiqot metodlaridan foydalanildi. Xususan, normativ-huquqiy tahlil metodi orqali O'zbekiston Respublikasining "Aksiyadorlik jamiyatlari va aksiyadorlarning huquqlarini himoya qilish to'g'risida"gi Qonuni, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmon va qarorlari shuningdek Vazirlar Mahkamasining qarorlaridagi mavjud normalar o'rganilib ularning kuzatuv kengashi vakolatlari, fidutsiar majburiyatlar va sun'iy intellektdan foydalanish bilan bog'liq huquqiy rejimni shakllantirishdagi o'rni tahlil qilindi. Qiyosiy-huquqiy metod asosida Yevropa Ittifoqi (jumladan, Niderlandiya), Amerika Qo'shma Shtatlari, Singapur, Birlashgan Arab Amirliklari hamda Xitoyning Gonkong maxsus ma'muriy rayoni amaliyotida korporativ boshqaruv organlarida sun'iy intellektdan foydalanish modellari o'rganildi va ularning O'zbekiston huquqiy tizimiga moslashtirish imkoniyatlari baholandi.

Natijalar. O'tkazilgan normativ-huquqiy va qiyosiy-huquqiy tahlil natijalari shuni ko'rsatadiki, O'zbekiston Respublikasida davlat ishtirokidagi korxonalarda sun'iy intellekt texnologiyalarini joriy etish uchun muayyan huquqiy va institutsional ma'lum asoslarda shakllangan bo'lsa-da, ularni bevosita korporativ boshqaruvning oliy organi hisoblangan kuzatuv kengashi darajasida qo'llash masalasi hozircha kompleks va aniq tartibga solinmagan. [1]

Avvalo, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2025-yil 22-oktyabrdagi "Sun'iy intellekt texnologiyalarini yanada rivojlantirishga oid qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida" PF-189-son Farmoni davlat ulushi mavjud korxonalarda raqamli transformatsiya jarayonlarini jadallashtirish va sun'iy intellekt texnologiyalarini joriy etishni davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida belgilaganini ko'rsatadi. Mazkur Farmonda sun'iy intellektdan foydalanish ko'rsatkichlarining davlat organlari va davlat ulushi 50 foizdan ortiq bo'lgan korxonalarda raqamli transformatsiya darajasini baholash mezonlariga kiritilishi, SI texnologiyalarini korporativ boshqaruv tizimiga integratsiya qilishning normativ asosini yaratadi. Shu bilan birga, Farmon sun'iy intellekt tizimlarining tavsiyalari va avtomatlashtirilgan qarorlari faqat korxona manfaatlariga xizmat qilgan hamda iqtisodiy samaradorlikni oshirgan hollardagina qo'llanilishi mumkinligini belgilaydi [2] O'zbekiston Respublikasi Prezidentning 2024-yil 14-oktyabrdagi PQ-358-son Qarori bilan tasdiqlangan "Sun'iy intellekt texnologiyalarini 2030-yilgacha rivojlantirish strategiyasi" esa sun'iy intellekt tushunchasining huquqiy tabiatini aniqlashtiradi. Mazkur hujjatda sun'iy intellekt mustaqil huquq subyekti sifatida emas, balki inson aqliy faoliyatiga taqlid qiluvchi texnologik yechimlar majmui sifatida ta'riflanadi. [3]

Davlat ishtirokidagi korxonalar faoliyatini tartibga soluvchi Vazirlar Mahkamasining 2022-yil 4-noyabrda 647-son qarori bilan tasdiqlangan Nizom tahlili shuni ko'rsatadiki, kuzatuv kengashi a'zolarini tanlash jarayoni shaffoflik, tenglik, raqobat va mustaqillik tamoyillariga asoslanadi.[4] Ushbu tamoyillar sun'iy intellekt tizimlariga nisbatan to'liq tatbiq etilishi mumkin emas, chunki SI professional malaka, mustaqil irodaviy qaror qabul qilish va fidutsiar javobgarlik kabi talablarga javob bera olmaydi. Shu bois, amaldagi huquqiy tartib sun'iy intellektni kuzatuv kengashiga a'zo sifatida emas, balki maslahat beruvchi texnologik vosita sifatida jalb etish imkonini beradi. [Yuldashev, 2023]

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, SI tizimlari katta hajmdagi ma'lumotlarni tahlil qilish, prognozlar tuzish va xatarlarni aniqlash imkonini bergan holda, algoritmik tarafdashlik, shaffoflik yetishmasligi va insoniy nazoratning susayishi kabi xatarlarni ham yuzaga keltiradi. Aynan shu xatarlar davlat ulushi mavjud korxonalarda SI qo'llanilishini alohida huquqiy va institutsional nazorat ostiga olish zaruratini asoslaydi. Davlat aktivlarini boshqarish agentligi ma'lumotlariga ko'ra, hozirgi kunda O'zbekistonda 313 ta davlat ishtirokidagi korxona mavjud bo'lib, shulardan 66 tasi jamoat ahamiyatiga ega tashkilotlar reyestriga kiritilgan.[6] Ushbu ko'rsatkichlar davlat ulushi mavjud korxonalarda korporativ boshqaruv sifati va shaffofligini oshirish masalasining tizimli va keng ko'lamli ahamiyatga ega ekanini tasdiqlaydi. SI texnologiyalaridan kuzatuv kengashlari darajasida foydalanish aynan ushbu yirik va ijtimoiy ahamiyatga ega subyektlarda boshqaruv samaradorligini oshirish uchun katta salohiyatga ega.

Xorijiy tajriba bilan qiyosiy tahlil natijalari ham muhim xulosalarni beradi. AQSH, Yevropa Ittifoqi, Singapur va BAA amaliyoti shuni ko'rsatadiki, sun'iy intellekt kengash a'zosi sifatida emas, balki *AI Governance Committee*, AI Ethics Board yoki Technical Advisory Board kabi institutlar orqali maslahat beruvchi va nazorat qiluvchi mexanizm sifatida qo'llaniladi. [Yuldashev, 2023] EU AI Act doirasida kengashlar SI tizimlaridan kelib chiqadigan xatarlar uchun bevosita mas'ul etib belgilanishi, insoniy nazorat va javobgarlikning saqlanishi zarurligini yana bir bor tasdiqlaydi. Ushbu yondashuv O'zbekiston sharoitida ham huquqiy va institutsional jihatdan mos model sifatida baholanadi.

Xulosa. O'tkazilgan tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, sun'iy intellekt texnologiyalarini davlat ishtirokidagi korxonalarda joriy etish O'zbekiston Respublikasida raqamli transformatsiya va korporativ boshqaruv tizimini modernizatsiya qilishning muhim va muqarrar bosqichiga aylanmoqda. Tadqiqot davomida aniqlanishicha, amaldagi normativ-huquqiy baza sun'iy intellektni mustaqil huquq subyekti sifatida emas, balki tahliliy va yordamchi texnologik vosita sifatida ko'rishni taqozo etadi. Shu sababli sun'iy intellektni kuzatuv kengashining to'laqonli a'zosi sifatida joriy etish huquqiy jihatdan asosli emas, biroq uni a'zo-maslahatchi (ovoz berish huquqsiz) sifatida qo'llash korporativ boshqaruv samaradorligini oshirishga xizmat qilishi mumkin. Bunda yakuniy qaror qabul qilish va fidutsiar javobgarlik to'liq kuzatuv kengashi a'zolari zimmasida qolishi qat'iy ta'minlanishi lozim. Davlat ishtirokidagi korxonalarda majburiy joriy etilgan kuzatuv kengashining mustaqil a'zosi instituti sun'iy intellektdan foydalanish bilan bog'liq xatarlarni kamaytirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Mustaqil a'zoga qo'yilgan qat'iy talablar — manfaatlar to'qnashuvidan xoli bo'lish, institutsional mustaqillik va xolislik — sun'iy intellekt asosida ishlab chiqilgan tavsiyalarni tanqidiy baholash imkonini beradi. Shu jihatdan, mustaqil a'zo sun'iy intellektning korxona manfaatlariga zid ravishda yoki ayrim manfaatdor guruhlar foydasiga qo'llanilishining oldini oluvchi muhim institutsional mexanizm sifatida namoyon bo'ladi. Xalqaro tajriba tahlili

shuni ko'rsatadiki, rivojlangan davlatlarda sun'iy intellekt korporativ kengashlarning qaror qabul qiluvchi a'zosi sifatida emas, balki *AI Governance Committee*, *AI Ethics Board* yoki *Technical Advisory Board* kabi maslahat va nazorat institutlari orqali qo'llaniladi. Ushbu model insoniy nazoratni saqlagan holda sun'iy intellektidan foydalanish imkonini berib, javobgarlikni algoritmlarga emas, balki kengash a'zolariga yuklash tamoyiliga asoslanadi. Mazkur yondashuv O'zbekiston sharoitida ham huquqiy, institutsional va amaliy jihatdan maqbul hisoblanadi.

Yuqoridagilardan kelib chiqib, O'zbekiston Respublikasi amaliyotida quyidagi tavsiyalarni ilgari surish maqsadga muvofiq deb hisoblanadi. Birinchidan, Vazirlar Mahkamasining 2022-yil 4-noyabrdagi 647-son qarori bilan tasdiqlangan Nizomga davlat ishtirokidagi korxonalarning kuzatuv kengashlarida sun'iy intellektni a'zo-maslahatchi (ovoz berish huquqsiz) sifatida jalb etish imkoniyatini nazarda tutuvchi normalarni kiritish lozim. Ikkinchidan, sun'iy intellekt a'zo-maslahatchisining huquqiy maqomi aniq belgilanishi, uning mustaqil qaror qabul qiluvchi subyekt emasligi, tavsiyalarining majburiy kuchga ega emasligi hamda yakuniy qaror va fidutsiar javobgarlik to'liq kuzatuv kengashi a'zolari zimmasida qolishi normativ jihatdan mustahkamlanishi zarur.

Adabiyotlar/Literatura/References:

1. O'zbekiston Respublikasining "Aksiyadorlik jamiyatlari va aksiyadorlarning huquqlarini himoya qilish to'g'risida"gi Qonuni.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2025-yil 22-oktabrdagi PF-189-son "Sun'iy intellekt texnologiyalarini yanada rivojlantirishga oid qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi Farmoni.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 14-oktabrdagi PQ-358-son "Sun'iy intellekt texnologiyalarini 2030-yilgacha rivojlantirish strategiyasini tasdiqlash to'g'risida"Qarori.
4. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2022-yil 4-noyabrdagi 647-son "Davlat ishtirokidagi korxonalarning kuzatuv kengashi tarkibiga davlat ulushi bo'yicha nomzodlarni tanlab olish tartibi to'g'risida" qarori
5. Yuldashev, J.I. (2023). Legal regulation of the use of artificial intelligence in corporate governance. *Uzbek Journal of Law and Digital Policy*, 1(3) p-1-13.
6. <https://davaktiv.uz/oz/menu/reestr-gosudarstvennyh-predpriyatij>

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 5/2 (6) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).